

Bij deze wordt de voortgangsnotitie RES Flevoland 2025 ter vaststelling aangeboden aan uw college. Deze notitie is tot stand gekomen in samenwerking met alle partners en daarmee een product van regionale samenwerking.

Kern van het onderwerp

In de voortgangsnotitie RES Flevoland 2025 wordt gerapporteerd over de voortgang in de regio met de afspraken uit de RES 1.0. De notitie dient primair als informatievoorziening naar het landelijke Bestuurlijk Overleg Energie en Klimaat. Daartoe is het vereist dat de inhoud onderschreven wordt door alle acht de samenwerkingspartners. Vandaar dat (net als twee jaar geleden) de colleges van de zes gemeenten, het waterschap en de provincie worden gevraagd voor 1 juli de voortgangsnotitie RES Flevoland 2025 vast te stellen.

Gevraagd besluit

- Vaststellen van de voortgangsnotitie
- Akkoord gaan met het versturen van de voortgangsnotitie aan het Bestuurlijk Overleg Energie en Klimaat en NPRES
- De voortgangsnotitie ter kennisname sturen aan gemeenteraad/provinciale staten/algemeen bestuur van het waterschap

Samenvatting

De voortgang met de belangrijkste afspraken uit de RES 1.0 die leidden tot het RES-bod voor de regio is samengevat in de volgende tabel:

RES-afspraken			
	RES 1.0	Vergunningen per 1-1-2025	
Regioplan Wind			
Ontwikkeld ruimte windplannen	Zeewolde, Groen, Blauw, West	Zeewolde, Groen, Blauw	
Opgesteld vermogen incl. Noord	1750 MW	1951 MW	
Verwachte opbrengst	4,64 TWh	5,68 TWh	122%
Structuurvisie zon			
Omvang	1000 Ha	468 Ha	
Opgesteld vermogen	1000 MW	698 MW	
Verwachte opbrengst	0,95 TWh	0,66 TWh	69%
Zon op dak			
Verwachte opbrengst	0,22 TWh	0,42 TWh	191%
Totaal verwachte opbrengst	5,81 TWh	6,76 TWh	116%

Deze verwachte opbrengst is na realisatie en volledig functioneren van alle reeds vergunde projecten (in 2030).

De stand van zaken met de bij de vorige voortgangsnotitie (2023) bijgevoegde suggesties voor toekomstig onderzoek is wat de RES-onderdelen betreft als volgt terug te vinden in de voortgangsnotitie:

onderwerp	Onderzoek naar	Stand van zaken
OPWEK – zon op land	Het concretiseren van de mogelijkheden voor het realiseren van de tweede tranche van 500 ha zon op land.	In hoofdstuk 2 (zon) wordt met redenen omkleed aangegeven dat de voortgang miniem is
OPWEK – zon op dak	Het concretiseren van de mogelijkheden om meer (grootschalig) zon op dak te realiseren.	In hoofdstuk 2 wordt beschreven dat het doel ruimschoots behaald is
OPWEK – warmte regionaal	Het uitwerken van mogelijkheden voor aquathermie, inclusief ruimtelijke inpassing, eigendomsvraagstukken en belemmeringen vanuit wet- en regelgeving.	In hoofdstuk 4 (warmte) wordt beschreven dat de potentie in kaart is gebracht en dat de doorlopende uitvoering wordt opgepakt binnen de samenwerking
EIGENDOM	Het verkennen van: 1. een concretere invulling van de begrippen bezit en eigendom voor Flevoland bij opwek en inzicht in de belemmeringen die zich daarbij voordoen. 2. mogelijkheden om revenu-stromen vanuit de verdien capaciteit van energieprojecten te beïnvloeden, met een bredere invalshoek dan alleen eigendomscoöperaties.	In hoofdstuk 5 (Inwonerbetrokkenheid) wordt aangegeven dat het eerste onderzoek naar eigendom bijna is afgerond en dat dit moet leiden tot een overzicht van het instrumentarium dat gemeenten ter beschikking staat
COÖPERATIES	Het verkennen van een grotere rol voor energiecoöperaties en het wegnemen van de <i>bottlenecks</i> voor energiecoöperaties bij het verkrijgen van zo groot mogelijk eigendom, met name in grootschalig zon. <i>Bottlenecks</i> zijn bijvoorbeeld blokkades van overheidswege of in regelgeving.	De bouwsteen participatie is niet gekomen tot specifieke adviezen over een rol voor energiecoöperaties, in hoofdstuk 5 zijn wel enige globale opmerkingen opgenomen
DOELGROEPEN-BEREIK	Mogelijkheden om het bereik van communicatie en participatie uit te breiden naar doelgroepen die nu achterblijven.	In hoofdstuk 5 wordt de analyse gegeven dat op dit moment het bereik afdoende is

Bijlage

- Voortgangsnotitie RES Flevoland 2025, versie 3.2 met 3 bijlagen

Vervolg

Voor de regio Flevoland ligt de uitdaging in het verder innoveren van energieoplossingen, nu de grootschalige opwek is gerealiseerd. Er zijn nog genoeg obstakels te overwinnen: Het elektriciteitsnet raakt overvol. Veel nieuwe bronnen zijn seizoens- en weersafhankelijk. Woningbouw, economische ontwikkeling en mobiliteit vergroten de vraag. De energieketens nemen steeds meer ruimte in. Kortom: voor een betrouwbaar energiesysteem is meer samenhang nodig tussen opwek, verbruik en infrastructuur binnen en tussen de verschillende energieketens. De uitwerking hiervan en welke samenwerking daarin gewenst wordt vraagt om nadere afstemming.

a. Regionale en lokale oplossingen

Om meer balans in het energiesysteem te krijgen dienen zich diverse concrete vraagstukken aan die de komende periode aandacht vragen in de regio. Bijvoorbeeld hoeveel en welke mogelijkheden voor opslag inpasbaar zijn. Hoeveel waterstof op termijn beschikbaar komt in de regio Flevoland en welke partijen hierin gaan samenwerken. Wat daarnaast de productie- en toepassingsmogelijkheden zijn voor groen gas. Welke voorzieningen nodig zijn om de elektrificatie op te vangen die de warmtetransitie met zich meebrengt. Ook de verbetering van ecologie en biodiversiteit bij energieprojecten vraagt de komende periode aandacht in de regio nu daar een positieve impuls aan wordt gegeven door verscherpte voorwaarden in combinatie met extra te besteden budget.

De regio Flevoland kenmerkt zich door een diversiteit in mogelijke energieoplossingen en ontwikkelruimte, de zes gemeenten verschillen nogal. Zo kent de ene gemeente geen ruimte voor windturbines, terwijl de meeste andere die ruimschoots bieden. Is voor enkele gemeenten een bestaand warmtenet en in potentie aardwarmte beschikbaar (Almere, Lelystad, Zeewolde), voor een andere op dit moment alleen overvloedige restwarmte (Urk) en voor weer een andere geen directe warmtebronnen (Dronten). Deze onderlinge verschillen in opgaven maken het noodzakelijk om vanuit lokaal maatwerk, met besef van onderlinge afhankelijkheden, bij te dragen aan energieonafhankelijkheid en het besparen van ruimte, tijd en kosten. In de regio ligt de opgave om gebiedsgericht vorm te geven aan een toekomstbestendige bronnenstrategie en bijbehorende ombouw van het energiesysteem.

Een gebiedsgerichte innovatieve aanpak biedt kansen om lokaal meer gewenste effecten te behalen dan grootschalig opwek alleen. Denk aan het stimuleren van energiegemeenschappen met meer ruimte voor lokale initiatieven en lokaal eigendom, het ontwikkelen van energielandschappen met positieve effecten op natuur en omgeving en het bijdragen aan oplossingen voor netcongestie. Bijvoorbeeld met het ontwikkelen van energie-neutrale ‘balanswijken’ (netbewust bouwen), het vinden en ontwikkelen van nieuwe warmteoplossingen en het creëren van meer zogenaamde energyhubs. Knelpunt is daarbij dat de huidige regelgeving en bestaande financieringsmogelijkheden vaak beperkte speelruimte en businesscases bieden voor nieuwe ontwikkelingen.

b. Flexibiliteit

De noodzaak tot flexibiliteit staat centraal in het werken aan samenhang binnen en tussen de verschillende energieketens. Er is niet altijd zon en wind om energie op te wekken. Flexibiliteit in het waar en wanneer elektriciteit en warmte worden gebruikt draagt bij aan optimalisering van de benutbaarheid van deze energiebronnen. Ook de belastbaarheid van het net vraagt om flexibiliteit in het gebruik, met als doel piekbelasting te voorkomen. Binnen de regionale samenwerking in Flevoland is het streven dan ook om een voldoende divers aanbod aan duurzame energie te waarborgen én daarbij óók bij te dragen aan het vinden van afstemming (in ruimte en tijd) met de vraag naar energie.

Tegelijkertijd is het verder realiseren van duurzame opwek van warmte en elektriciteit op land fundamenteel om maatschappelijke ontwikkelingen mogelijk te maken. “Er dreigt stilstand in het verder ontwikkelen van wonen, werken en vervoer” is één van de meest urgente conclusies uit de landelijke ‘NPRES-foto’ van de stand van zaken met de RES-afspraken in Nederland (december 2024). Ook in de regio Flevoland mag niet uit het oog verloren worden dat

grootschalige opwek nodig blijft om alle gewenste ontwikkelingen in wonen, werken en vervoer van duurzame energie te blijven voorzien. Bijvoorbeeld als de vergunde termijn voor huidige (gerealiseerde) wind- en zonprojecten afloopt. Dit roept de vraag op wat de gewenste bronnen zijn in de toekomst nadat de doelstelling van de RES voor 2030 gehaald is. Mede in het licht van externe ontwikkelingen als afstandsnormen voor windturbines, de zonneladder, (nationale) regelgeving over warmtenetten en het investeren in netinfrastructuur en de beperkte beschikbaarheid van menskracht, middelen en ruimte.

Om al deze opgaven bij elkaar in goede banen te leiden en een integrale aanpak te borgen heeft de provincie het “Energieperspectief Flevoland 2050” opgesteld. Dit kan een richtinggevend startpunt vormen voor de gewenste gebiedsgerichte aanpak. Met dit doel zijn hierin zes leidende principes benoemd voor de verdere uitwerking van het toekomstig energiesysteem:

- We zetten in op een robuust, toegankelijk energiesysteem, dat gebruik maakt van duurzame energie
- We sturen op het flexibel en slim bij elkaar organiseren van zowel aanbod als vraag naar energie.
- Flevoland zet slim in op energiebesparing.
- Energie wordt aan de voorkant van de ruimtelijke inrichting van Flevoland meegewogen.
- Flevoland als pionier in energie: we geven ruimte aan experimenten en vernieuwing
- We geven ruimte aan decentrale oplossingen die aansluiten op het Nederlandse energiesysteem

Kortom, het is tijd om te kijken naar de energiebehoeften voor na 2030:

Welke samenhangende energieketens heeft de regio Flevoland in 2050 nodig?

c. Samenwerking

In de vernieuwde landelijke Interbestuurlijke Samenwerkingsagenda Energiesysteem (ISA, december 2024) worden de contouren geschetst voor de samenwerking die nodig is op (inter)-gemeentelijk, regionaal, provinciaal en landelijk niveau om te komen tot “een duurzaam, betaalbaar, rechtvaardig en betrouwbaar energiesysteem”. In het kader van het Nationaal Plan Energiesysteem wordt gewerkt aan het per provincie in kaart brengen van de gebundelde opgave in de energieketens en de ruimtelijke vertaling hiervan naar het instrumentarium onder de Omgevingswet.

De goede ervaringen met regionale samenwerking in Flevoland (zoals bijvoorbeeld in RES-verband en in het integraal programmeren van het energiesysteem) geven aanleiding tot voortzetting. Het verder versterken van de intergemeentelijke, regionale en provinciale samenwerking op energiegebied kan Flevoland een steviger positie geven ten opzichte van regio-overstijgende ontwikkelingen en in de relaties met het Rijk, in regionale samenwerkingsverbanden en met maatschappelijke partners. Een doorontwikkeling naar een zogenaamde ‘energieregio’, zoals benoemd in de ISA, kan mogelijkheden bieden om de bestuurlijke slagkracht te vergroten en de nieuwe uitdagingen van onderaf, in onderlinge afstemming en in integrale samenhang aan te pakken. Welke rol de verschillende partners hierin op zich nemen vraagt verdere uitwerking. Hiertoe is een verkenning gestart.